

OIKEUTETUSTI

Tunne säteilylain muutokset

SISÄLLYS

RÖNTGENHOITAJA	3
VASTUU KASVAA, ASEMA VAHVISTUU	4
Vastuu säteilyn lääketieteellisestä altistuksesta	4
RÖNTGENHOITAJA SÄTEILYTURVALLISUUSVASTAAVANA	5
Vastuut ja tehtävät	5
PALKAN TARKISTAMINEN KUNTASEKTORILLA	7
PALKAN TARKISTAMINEN YKSITYISELLÄ SEKTORILLA	8
Mitä työehtosopimusta noudatetaan?	8
Työn vaativuuteen perustuva tehtäväkohtainen palkka	8
Vaativuusryhmittelyn soveltaminen	8
Erityistekijäisiä	8
PALKAN MUODOSTUMINEN TERVEYSPALVELUALAN TYÖEHTOSOPIMUKSESSA	9
AMMATTITAITOA YLLÄPITÄVÄ TÄYDENNYSKOULUTUS	10
KOULUTUKSEN TULEVAISUUDESTA	11
Ammattikorkeakoulututkinto	11
Soveltuvuuskokeet alalle	11
Erikoistumisopinnot ja täydennyskoulutus	11

RÖNTGENHOITAJA,

olet lääketieteellisen säteilynkäytön ammattilainen, ja **asemasi vahvistuu**, kun uusi säteilylaki astuu voimaan.

Uuden säteilylain myötä röntgenhoitajien osaaminen nousee vaativammalle tasolle tutkimuksen oikeutuksen arvioijana. Röntgenhoitajalle voi avautua uusi vastuutehtävä säteilyturvallisuusvastaavana (STV). Tämä vastuuasema on uusi, ja vastuun lisääntymisestä on maksettava riittävä korvaus.

Tässä esitteessä käsitellään lain muutoksia ja niiden vaikutusta röntgenhoitajan asemaan, työhön ja palkkaan.

Suomen Röntgenhoitajaliitto ja Tehy ovat muutoksessa tukenasi. Lisätietoa: www.tehy.fi/oikeutetusti.

VASTUU KASVAA, ASEMA VAHVISTUU

Uuden säteilylain mukaan röntgenhoitaja toimii tutkimuksen oikeutuksen arvioijana radiologian erikoislääkärin rinnalla. Vastuu oikeutuksen arvioijana korostuu silloin, kun radiologian erikoislääkärä ei ole käytettävissä tutkimuksen oikeutusarviointiin.

Röntgenhoitajan vastuu tutkimus- ja hoitotilanteessa lisääntyy. Röntgenhoitaja vastaa itsenäisesti säteilyn lääketieteellisestä altistuksesta potilaskohtaisesti. On tärkeää, että vastuut on käsitelty ja kirjattu työpaikoilla.

Oikeutusarvioinnissa on otettava huomioon tutkimuksen, toimenpiteen ja hoidon tarkoitus ja erityiset tavoitteet sekä kohteena olevan henkilön ominaisuudet. Hyötyjen ja haittojen arvioinnissa on otettava huomioon käytettävissä olevat vaihtoehtoiset menetelmät tutkimuksen, toimenpiteen tai hoidon tarkoituksen saavuttamiseksi sekä näiden menetelmien tehokkuus, edut ja riskitekijät.

Lääketieteellistä tutkimusta koskevassa tutkimussuunnitelmassa* on arvioitava tutkittavalle aiheutuva säteilyn lääketieteellinen altistus ja perusteltava sen oikeutus. Säteilyn lääketieteellisen altistuksen oikeutusharkinta ja -periaate perustuvat Kansainvälisen säteilysuojelutoimikunnan perussuosituksissa (ICRP-103) julkaistuihin suosituksiin.

VASTUU SÄTEILYN LÄÄKETIETEELLI- SESTÄ ALTISTUKSESTA

Säteilyn lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevan lääkärin tai hammaslääkärin tulee valtuuttaa **röntgenhoitaja**

- varmistamaan tutkimuksen oikeutuksen toteutuminen
- valitsemaan yksilöllisen tutkimusprotokollan (käytännön menettely)
- varmistamaan tutkimuslähetteen laatu ja oikeellisuus.

Toiminnanharjoittaja

vastaa, että säteilyn lääketieteellisestä altistuksesta vastuun osoittamista ja siirtämistä koskevat menettelyt on selkeästi kirjattu ja järjestetty.

Vastuun myötä röntgenhoitajan tehtävä muuttuu vaativammaksi, ja vaativuuden muutos on huomioitava palkassa.

* Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta (488/1999)

RÖNTGENHOITAJA SÄTEILYTURVALLISUUSVASTAAVANA

Säteilylain myötä röntgenhoitajille voi avautua uusi vastuutehtävä **säteilyturvallisuusvastaavana eli STV:nä**. Lain mukaan röntgenhoitaja voi toimia natiivi-, hammas- ja eläinkuvantamistoinnissa STV:nä. Näitä tehtäviä voi tehdä ainoastaan **tehtävään nimetty ja tehtävään koulutettu röntgenhoitaja**.

Säteilyturvallisuusvastaavalla röntgenhoitajalla tulee olla suoritettuna tehtävään vaadittava lisäkoulutus. STV:nä voi toimia myös vastaavan johtajan kuulustelun suorittanut röntgenhoitaja, mutta hänellä tulee olla kokemusta vastaavan johtajan tehtävistä. Toiminnanharjoittaja määrittelee STV:n tehtävät ja antaa riittävät valtuudet ja resurssit tehtävien hoitamiseksi.

VASTUUT JA TEHTÄVÄT

Kokonaisvastuu säteilyturvallisuudesta on toiminnanharjoittajalla, mutta käytännön toiminnasta huolehtii pääasiassa STV. Vastuu on päivittäistä.

STV:n tehtävät määrittelee toiminnanharjoittaja. Näitä tehtäviä voivat olla esimerkiksi:

- henkilökohtaiseen annostarkkailuun ja työolojen tarkkailuun liittyvät käytännön tehtävät
- henkilökohtaisten suojaamien riittävydestä ja kunnosta huolehtiminen
- uusien työntekijöiden opastaminen turvalliseen työskentelyyn
- yhdyshenkilönä toimiminen Säteilyturvakeskukseen
- ilmoitukset Säteilyturvakeskukselle
- turvallisuuslupien ja toimintaohjeiden

päivittäminen

- toiminnanharjoittajan ja Säteilyturvakeskuksen välinen yhteydenpito

STV:nä toimivalla röntgenhoitajalla on oikeus antaa organisaatiossa kaikille ammattiryhmille määräyksiä, jotka liittyvät säteilyn käyttöön. Hänellä on oltava riittävät resurssit sekä valta puuttua toimintaan tai keskeyttää se, jos säteilyturvallisuus sitä edellyttää.

Koska itse vastuuasema on röntgenhoitajille uusi, tulee tästä vastuun hoitamisesta ja tehtävien tekemisestä maksaa riittävä korvaus ja laatia kirjallinen sopimus. Tehyn luottamusmies auttaa asiassa.

Säteilyturvallisuusvastaavan tehtävä on olennainen muutos röntgenhoitajan tehtävissä. Sen myötä tehtäväkohtaista palkkaa on tarkistettava siten, että se vastaa tehtävän vaativuutta.

Säteilyturvallisuusvastaavan tehtävän hoitamisesta on saatava tuntuva palkankorotus. Vastaavia tehtäviä hoitaneille lääkäreille ja fyysikoille on maksettu jopa tuhansien eurojen suuruisia kuukausikorvauksia.

ONKO TYÖNANTAJA VELVOLLINEN ANTAMAAN TEHTÄVÄN EDELLYTTÄMÄÄ KOULUTUSTA JA KORVAAMAAN KULUT?

- Työnantajan on huolehdittava siitä, että säteilyturvallisuusvastaavaksi nimetty saa tehtävään lisäkoulutuksen ja ohjeet tehtävän sisällöstä. **Koulutukseen osallistutaan ainoastaan työajalla ja työnantajan kustantamana.**
- **Kuntasektori:** koulutukseen osallistumiseen pyydetään ns. virkamääräys. Koulutus on työaikaa, työnantaja vastaa matka- ja majoituskuluista. Koulutukseen osallistuvalla on tällöin oikeus saada päiväraha, jos päivärahan saamisen edellytykset täyttyvät.
- **Yksityinen sektori:** jos työntekijä osallistuu työnantajan lähettämänä ammatilliseen koulutukseen, suoritetaan matkakustannusten korvaus, päiväraha ja majoittumiskorvaus matkustussäännön mukaisesti. Ammatilliseen koulutukseen osallistumisesta työnantaja korvaa koulutuksen aiheuttamat kustannukset ja säännöllisen työajan ansionmenetyksen.

MITEN TOIMIN, KUN TYÖNANTAJA ESITTÄÄ NIMEÄMISTÄ SÄTEILYTURVALLISUUSVASTAAVAKSI?

TEHYN OHJEET

- Röntgenhoitaja ei ryhdy suorittamaan tehtävää ennen kuin tehtävästä, lisäkoulutuksesta ja palkankorotuksesta on sovittu kirjallisesti.
- Kysymyksessä on uusi vaativa tehtävä, joka on huomioitava palkkauksessa.
- Tehtävästä on maksettava huomattava palkankorotus tehtävän vaativuuden ja vastuullisuuden perusteella.
- Työntekijän on oltava nimettynä säteilyturvallisuusvastaavaksi ennen kuin hän voi ryhtyä toimimaan tehtävässä tai suorittaa mitään säteilyturvallisuusasiantuntijalle (STA) tai säteilyturvallisuusvastaavalle (STV) kuuluvia tehtäviä.

PALKAN TARKISTAMINEN KUNTASEKTORILLA

Säteilyturvallisuusvastaavan tehtävä muuttaa röntgenhoitajan tehtävän vaativuutta olennaisesti.

Kunnallisen virka- ja työehtosopimuksen mukaan tehtäväkohtaisen palkan perusteena on tehtävän vaativuus*. Kun tehtävän vaativuus muuttuu olennaisesti, tulee tehtäväkohtainen palkka tarkistaa vastaamaan tehtävän vaativuutta. Palkkaa on korotettava tehtävän muutosajankohdasta lukien**.

Jos säteilyturvallisuusvastaavan tehtävät siirretään röntgenhoitajan tehtäväksi,

ammattiosasto pyytää paikallisneuvottelut siitä, miten uusi tehtävä huomioidaan tehtäväkohtaisessa palkassa.

Ota yhteyttä Tehyn luottamusmieheen. Ammattiosasto ja luottamusmies käyvät paikallisneuvottelut palkan korottamisesta.

*KVTES II luku, 9.1 §

**KVTES II luku 10 §

PALKAN TARKISTAMINEN YKSITYISELLÄ SEKTORILLA

MITÄ TYÖEHTOSOPIMUSTA NOUDATETAAN?

Yksityisellä terveystaloudella on noudatettava yleissitovaa terveystalouden työsopimusta, jos kyseessä on esimerkiksi sairaaloiden sekä lääkäri- ja työterveyssemin yhteydessä toimiva röntgenyksikkö.

Jos työnantajana on itsenäinen röntgenyksikkö, on terveystalouden työsopimusta sovellettava vain, jos:

- työnantaja on järjestäytynyt Hyvinvointialan Liittoon tai
- työsopimuksessa on sovittu terveystalouden työsopimuksen noudattamisesta.

Alla olevat ohjeet perustuvat terveystalouden työsopimukseen.

Tehy ohjeistaa, että nekin työntekijät, joihin ei sovelleta terveystalouden työsopimusta, sopivat työnantajan kanssa, että tehtävän siirrossa noudatetaan terveystalouden työsopimuksen menettelytapoja.

TYÖN VAATIVUUTEEN PERUSTUVA TEHTÄVÄKOHTAINEN PALKKA

Terveystalouden työsopimuksen mukainen työn vaativuuteen perustuva palkka muodostuu vaativuusryhmittelyn mukaisesta palkasta ja siihen mahdollisesti vaikuttavasta erityistekijälisästä.

VAATIVUUSRYHMITTELYN SOVELTAMINEN

Työ kuuluu siihen vaativuusryhmään, joka vastaa työtehtävän edellyttämää osaamista ja muuta tehtävän vaativuutta (VR 1-5b). Tavanomaisesti ammattikorkeakoulututkinon suorittaneet kuuluvat ryhmään VR4.

Kun otetaan huomioon se, millainen on säteilyturvallisuusvastaavan työn vaikutus ja vastuu, suositellaan, että säteilyturvallisuusvastaava sijoitetaan vaativuusryhmään VR5.

Lisäksi on maksettava terveystalouden työsopimuksen mukainen erityistekijälisä.

ERITYISTEKIJÄLISÄ

Terveystalouden työsopimus edellyttää, että

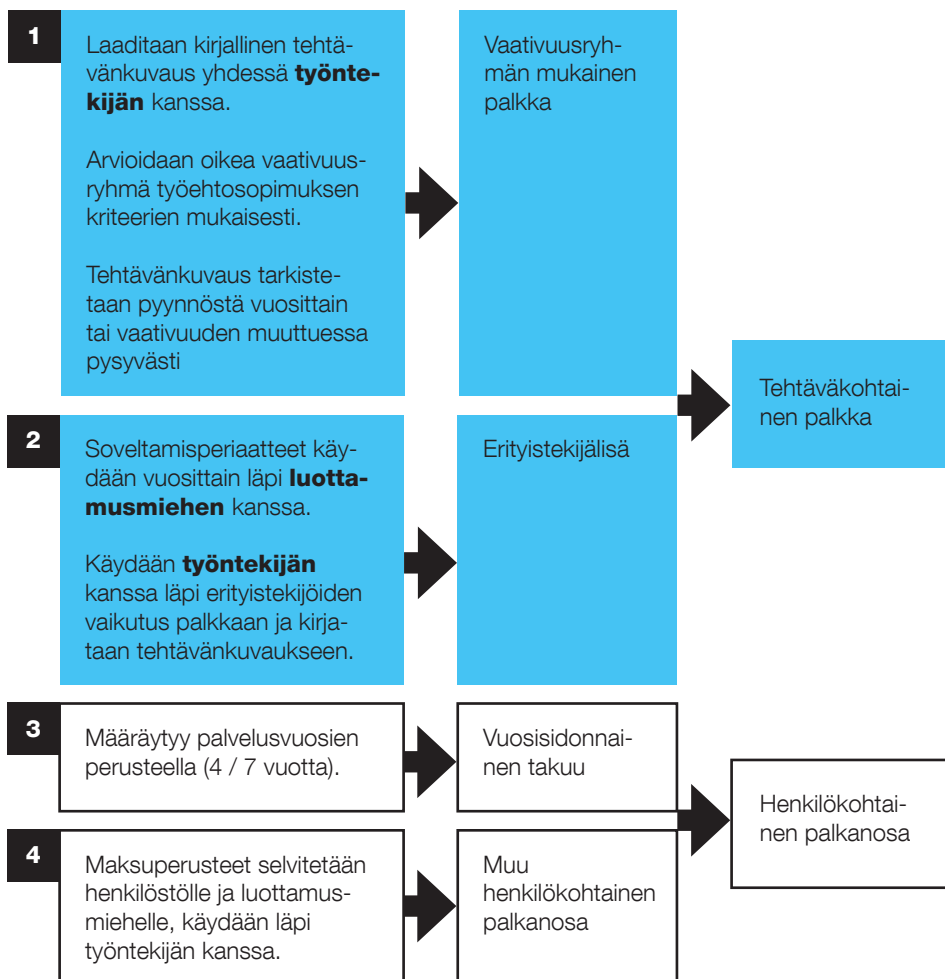
- työtehtävän sisällön poiketessa vaativuusryhmän tavanomaisista tehtäväsistä ja vaativuusryhmän töiden normaalista vaativuustasosta, palkan määrää on korotettava erityistekijälisällä.

Työpaikalla, jossa röntgenhoitaja nimitään säteilyturvallisuusvastaavaksi, erityistekijöihin on lisättävä säteilyturvallisuusvastaavan erityistekijälisä.

Keskeistä on, että säteilyturvallisuusvastaavan tehtävän vaikutus ja vastuu on merkittävä ja tehtävään sisältyy erityisalueen asiantuntijavastuuta. Tämä on huomioitava, kun sovitaan erityistekijälisän euromääräisestä tasosta.

PALKAN MUODOSTUMINEN TERVEYSPALVELUALAN TYÖEHTOSOPIMUKSESSA

Työpaikalla, jossa röntgenhoitaja nimitään säteilyturvallisuusvastaavaksi, **on käytävä läpi alla olevan kaavion kohdat 1 ja 2**. Vaativuusryhmän korottamisen lisäksi, on määriteltävä palkkaa korottava erityistekijäisiä. Ota yhteys luottamusmieheen palkkanuottelujen käynnistämiseksi.

AMMATTITAITOA YLLÄPITÄVÄ TÄYDENNYSKOULUTUS

Lainsäädännön ja työelämän muutokset edellyttävät röntgenhoitajilta jatkuvaa ammatillista kehittymistä.

Röntgenhoitajat ovat oikeutettuja täydennyskoulutukseen. Säteilysuojellista täydennyskoulutusta on saatava viiden vuoden aikana vähintään 40 tuntia ja STV:llä 40 tuntia + 10 tuntia.

Koulutukseen osallistutaan ainoastaan työajalla ja työnantajan kustantamana.

Kuntasektori: koulutukseen osallistumiseen pyydetään ns. virkamääräys. Koulutus on työaika, työnantaja vastaa matka- ja majoituskuluista. Koulutukseen osallistuvalla on tällöin oikeus saada päiväraha, jos päivärahan saamisen edellytykset täyttyvät.

Yksityinen sektori: jos työntekijä osallistuu työnantajan lähettämänä ammatilliseen koulutukseen, suoritetaan matkakustannusten korvaus, päiväraha ja majoittumiskorvaus matkustussäännön mukaisesti. Ammatilliseen koulutukseen osallistumisesta työnantaja korvaa koulutuksen aiheuttamat kustannukset ja säännöllisen työajan ansionmenetyksen.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että säteilytoimintaan osallistuvat työntekijät saavat riittävästi ja säännöllisesti täydennyskoulutusta, joka käsittelee säteilyturvallisuutta*. Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa säteilysuojelun täydennyskoulutuksen toteutumisesta.

Työnantajan velvollisuus on mahdollistaa työntekijöiden kouluttautuminen ja osaamisen kehittyminen. Työnantajan on pidettävä kirjaa säteilysuojelun täydennyskoulutuksesta.

* Säteilylaki 34 §

KOULUTUKSEN TULEVAISUUDESTA

Tehy ja Suomen Röntgenhoitajaliitto vaikuttavat koulutuspolitiikkaan, jotta röntgenhoitajien ammattitaito ja osaaminen riittävät myös tulevaisuudessa. Järjestöt valmistelevat yhdessä myös täydennyskoulutussuosituksia terveydenhuollon ammattihenkilöille.

AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO

Laadukas ammattikorkeakoulututkinto on edellytys toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä. Koulutuksen laatu voidaan varmistaa, kun:

- opetussuunnitelmissa käytetään yhteisiä osaamiskuvauksia
- oppimistuloksia seurataan konkreettisilla mittareilla, esim. opintojen loppuvaiheessa järjestettävä röntgenhoitajan työhön liittyvä koe
- opettajilla on ajantasainen substanssiosaaminen
- ammattikorkeakouluissa tehdään säännöllisesti ulkopuolinen auditointi.

SOVELTUVUUSKOKEET ALALLE

Röntgenhoitajan työhön liittyvät vaatimukset ja vastuu edellyttävät

soveltuvuuden arviointia. Tavoitteena on, että valtakunnalliset ja tutkintokohtaiset soveltuvuuskokeet otetaan käyttöön. Koulutusta koskevaan lainsäädäntöön lisätään soveltuvuuden testaus ja keinot puuttua alalle soveltumattomuuteen. Lakia kehitetään, jotta se sopii opetushenkilöstön työkaluksi, lainsäädännön hengen mukaisesti.

ERIKOISTUMISOPINNOT JA TÄYDENNYSKOULUTUS

Tavoitteena on:

1. Erikoistumiskoulutukset siirretään sosiaali- ja terveysministeriön ohjaukseen ja liitetään osaksi jatkotutkintoja. Erikois- sekä muu laaja lisäosaaminen kirjataan terveydenhuollon ammattihenkilöiden rekisteriin, mikä tekee röntgenhoitajan osaamisen näkyväksi.
2. Kehittää röntgenhoitajalle kliininen uramalli.
3. Parantaa opistotason tutkimuksen suorittaneiden röntgenhoitajien pääsyä korkeakoulujen lisä- ja täydennyskoulutuksiin sekä jatkotutkintoihin.

YHDESSÄ – OIKEUTETUSTI

Haluatko parasta turvaa työelämään ja parhaat ammatilliset täydennyskoulutusmahdollisuudet? Kun liityt Tehyyn ja Suomen Röntgenhoitajaliittoon, saat vahvan yhdistelmän edunvalvontaa, ammatillista täydennyskoulutusta ja verkostoitumista.

Suomen Röntgenhoitajaliitto ry

Asemamiehenkatu 4, 00520 Helsinki
PL 140, 00060 Tehy
www.sorf.fi

Tehy ry

Asemamiehenkatu 4, 00520 Helsinki
PL 10, 00060 Tehy
www.tehy.fi

tehy.fi/oikeutetusti

